

F. t. l. om forsorgen for åndssvage.

kommende blive de hidtidige store åndssvageanstalter, der er udbygget til at kunne modtage næsten alle kategorier af åndssvage.

Disse institutioner er imidlertid alle af en sådan størrelse, at de ikke bør udvides, bortset fra supplerings med manglende specialafdelinger. I øvrigt er alle de nuværende institutioner overbelagt og må i udstrakt grad moderniseres og ombygges. Moderniseringen vil medføre, at institutionernes belægning må nedskæres væsentlig.

I forbindelse med moderniseringer og ombygninger må tilstræbes, at institutionerne i videst muligt omfang indrettes med små afdelinger.

Ved planlægning af nybyggeri vil det ligeledes blive tilstræbt at skabe små enheder i den store institution, hvilket muliggør en differentiering af patienterne, som er en forudsætning for gennemførelsen af behandlingen i videste forstand. Endvidere vil de fornødne rum til beskæftigelsesterapi m. v. blive søgt etableret, ligesom man vil lægge vægt på i det hele at skabe så hjemlige forhold som muligt for patienterne.

Med hensyn til den økonomiske hjælp, der kan ydes åndssvage, der anbringes uden for institution, har hidtidige regler og hidtidig praksis i visse tilfælde medført, at de åndssvage har fået en i forhold til andre invalidegrupper ringere stilling.

Det er tanken at sigte mod en ordning, hvorefter åndssvage, der opholder sig i egne hjem eller i pleje hos fremmede, sikres ret til økonomisk hjælp fra forsorgen i samme omfang, som de ville have kunnet opnå, hvis de ikke havde modtaget hjælp fra forsorgen. Personer, der efter et lægeligt og socialt skøn ville have opfyldt betingelserne for at modtage invalidepension, bør således have adgang til at kunne opnå en plejeløn af samme størrelse, forudsat at plejehjemmets standard og ydelse til den åndssvage modsvarer det ydede beløb.

Det er ligeledes tanken at sikre åndssvage, der opholder sig på institution, i større omfang end hidtil ret til hjælp til ferierejser og lommepenge, således at der også på disse områder i princippet gives åndssvage samme hjælp som andre særfor-sorgsgrupper.

IV. Undervisnings- og oplæringspligt.

Hidtil har der været nogen tvivl om, hvorvidt åndssvage børn er undergivet undervisningspligt. Efter forslaget indføres en sådan undervisnings- og oplæringspligt, der kan være af afgørende betydning, ikke mindst for den åndssvages senere tilpasning i samfundet. For det offentlige vil undervisning og oplæring af åndssvage i rette tid formentlig

betyde, at der kan spares udgifter til forsorg i en voksen alder.

Forældrenes repræsentanter i åndssvageudvalget har stærkt understreget ønsket om, at det klart må blive lovhjemlet, at åndssvage er undergivet undervisningspligt.

I åndssvageudvalget har spørgsmålet om undervisningspligtens nærmere indhold og dens varighed været gjort til genstand for indgående overvejelser, jfr. betænkningen kap. 8, side 63 til side 66, og udvalgets flertal har foreslået, at pligten benævnes undervisnings- og oplæringspligt, og at denne udstrækkes til barnets 18. år, dog således, at der kan dispenseres fra det tidspunkt, da den i folkeskoleloven fastsatte undervisningspligt ophører. Lovforslaget (§ 9) er i overensstemmelse dermed.

*V. Retsbeskyttelse.**1. Frihedsberøvelse.*

Loven af 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage bygger i fremtrædende grad på tvangsmæssige foranstaltninger over for de åndssvage. I praksis er forholdet dog stort set det modsatte, idet forsorgen i langt det overvejende antal tilfælde etableres og opretholdes på frivilligt grundlag.

Ved lov nr. 178 af 11. juni 1954 blev den i 1934-loven hjemlede administrative frihedsberøvelse som følge af bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, undergivet domstolskontrol. Samtidig ophævedes adgangen til at indanke bestyrelsernes afgørelser for socialministeriet.

Reglerne om den administrative frihedsberøvelse har været genstand for indgående overvejelser i åndssvageudvalget. Idet der i øvrigt henvises til den udførlige redegørelse herom i udvalgets betænkning, kap. 11, side 97 til side 106, skal man her bemærke følgende:

Udvalget har bl. a. drøftet spørgsmålet om, hvorvidt åndssvageforsorgen helt igennem kan opbygges på frivillighedens princip, eller om muligheden for iværksættelse af tvangsmæssige foranstaltninger, hvilket vil sige pligt til at modtage den hjælp, forsorgen tilbyder, bør stå åben.

Der har inden for udvalget hersket fuld enighed om, at frivilligheden måtte være det bærende, og at tvangsmomentet, der ifølge sagens natur altid vil kunne virke odøst, burde trænges mest muligt i baggrunden. Ligeledes har det været fremhævet, at det, man har opstillet som et spørgsmål, alene har været, om åndssvage Lovgivningen som sådan kunne undvære tvangsbestemmelser, idet alle har forudsat, at mindreårige burde kunne inddrages under åndssvageforsorg ved børneværnets foran-